

Brevet till Titus Kapitel 1. Övers och komm: Bo Giertz

Brevet till Titus Kapitel 1 Brevhuvud (Titus 1:1–4)

Översättning

Paulus Guds tjänare och Jesu Kristi apostel enligt den tro som Guds utvalda bekänner och den insikt i sanningen, som står i överensstämmelse med en rätt gudsfruktan och skänker hopp om evigt liv, vilket Gud, som inte kan ljuga, för evärdliga tider sedan utlovat, men nu när tiden var inne uppenbarade i sitt ord och klädde i ett budskap som jag fick mig anförtrott att förkunna på befallning av Gud vår Frälsare, till Titus sin äkta son i trons gemenskap Nåd och frid från Gud Fader och Kristus Jesus vår Frälsare.

Kommentar

Avsändare och mottagare står som vanligt först, och som i flera andra brev preciserar Paulus det uppdrag han har fått som Kristi apostel. Han gör det med särskild tanke på mottagarna. Brevet skall ju genom Titus nå också församlingarna, och de skall veta att Paulus, just därför att han är Kristi apostel, inte kan tala och lära annorlunda än han gör. Han skall tala i enlighet med ”den tro som Guds utvalda bekänner” och en ”insikt om sanningen” som är bättre än gnostikernas falska ”kunskap”. Gnostikerna gjorde anspråk på att äga hemliga skrifter som bevarats sen evärdliga tider och innehöll sanningar, som bara de kunde lära ut. Paulus säger, att det verkligen finns en Guds eviga plan som länge har varit fördold. Men genom Jesus Kristus har den nu blivit uppenbarad. Paulus kommer alltså inte som gnostikerna med en hemlighetsfull mysterievisdom, som bara de invigda får veta. Han kommer med ett budskap från Kristus, som kan bekräftas av ännu levande människor.

Paulus är alltså apostel ”i enlighet med” eller ”i trohet mot” detta budskap. Man skulle också kunna översätta ”till tjänst åt” eller ”för att befrämja”. I grekiskan används här en tvåstavig preposition (kata) med många betydelser. Det är inte omöjligt, att brevets mottagare läst in båda betydelserna i ordet: en apostel skulle befrämja denna tro och samtidigt skulle han vara obrottsligt trogen mot den.

Tillsättningen av äldste och föreståndare i församlingarna (Titus 1:5–9)

Översättning

Jag lät dig stanna på Kreta för att du skulle ordna det som ännu fattades och i stad efter stad tillsätta äldste, enligt de regler jag givit dig: någon som är oförvitlig, en enda kvinnas man, med troende barn som ingen kan beskylla för vilt leverne eller uppstudsighet. En föreståndare för församlingen är ju en Guds förvaltare och bör vara oförvitlig, inte egenmäktig, inte häftig, inte begiven på vin och våldsamheter, inte sniken efter pengar, utan gästfri, glad att få hjälpa, klok och rättskaffens, gudfruktig och återhållsam. Han skall stadigt hålla sig till det fasta Ordet, så som han har fått lära det, så att han blir i stånd både att trösta och förmana enligt den sunda läran och att vederlägga dem som säger emot.

Kommentar

Titus befinner sig alltså på Kreta, på apostelns uppdrag. Paulus kan själv ha varit där på någon missionsresa, sedan han blivit frigiven. Det är den vanliga uppfattningen bland dem som räknar med att detta brev skrivits i mitten på 60-talet. Men några tror att det skrevs redan år 57 när Paulus var på väg upp till Jerusalem. De menar att uttrycket ”lät dig stanna” bara betyder att Paulus inte tog Titus med sig. Det hade varit naturligt om han gjort det, så mycket som Titus haft att göra med insamlingen av den stora gåva som nu skulle överlämnas. Men Titus hade under tiden skickats till Kreta och där fick han nu stanna för att slutföra sitt uppdrag. Enligt denna teori skulle Paulus ha räknat med att från Jerusalem bege sig till Rom och på vägen övervintra i Nikopolis vid Adriatiska havet, där Titus skulle ansluta sig till honom (3:12).

Titus har nu uppdraget att organisera de nygrundade församlingarna på Kreta och se till att de ställs under bästa möjliga ledning. Han skall tillsätta ”äldste” och ”församlingsföreståndare” (presbyterer och episkoper). De grekiska orden lever vidare i vårt språk i formen ”präster” och ”biskopar”, och det är alltså fråga om samma ämbeten, fast funktionerna den gången inte var fördelade på samma sätt som nu. Som vi redan sett hade presbytererna också förvaltningsuppgifter, och det fanns flera episkoper inom varje församling. Här talar Paulus om en församlingsföreståndare som om denne självklart hörde till presbytererna (eller i varje fall måste tas ur deras krets).

Kraven är i stort sett de samma som på biskoparna i Första Timoteusbrevet (kapitel 3). Liksom där är det påfallande, att det är fråga om elementära sedliga krav. Församlingens ledare måste ha ett gott anseende. Den som förestår församlingen har samma ställning som förvaltaren på en gård. Han företräder sin Herre och skall ta vård om allt husfolket. Som ett särskilt krav nämns att skall ”stadigt hålla sig” till Ordet, så som han fått lära det. ”Den sunda läran” består inte i personliga tolkningar och originella infall. Den har ett bestämt och klart innehåll, och det måste bevaras.

Bemötandet av villolärarna (Titus 1:10–16)

Översättning

Det finns ju många bråkstakar och pratmakare och svindlare, i synnerhet bland de omskurna, och dem skall man täppa till munnen på. De störtar hela familjer i fördärvet när de av rent vinstbegär predikar sina vrånga läror. En av deras egna, en profet ibland dem, har sagt: ”Kreter är riktiga vilddjur. De latar sig, frossar och ljuger” och det omdömet stämmer. Därför skall du vara sträng och avslöja deras fel, så att de nyktrar till i sin tro och inte håller sig till judiska myter och till påbud av människor som har förkastat sanningen. För de rena är allting rent. Men för de orena och otrogna är ingenting rent, utan hos dem är både förstånd och samvete orenade. De påstår sig känna Gud, men med sina gärningar förnekar de honom. De är värda avskys, olydiga och odugliga till allt gott.

Kommentar

Till en rätt förkunnelse hör också att ”vederlägga dem som säger emot”. Det finns sådana också inom församlingen. Paulus skrader inte orden, när han karakteriserar dem. De är bråkstakar, pratmakare, svindlare. Vi får nästan ingenting höra om

deras läror, som förutsätts vara bekanta. Men det förefaller som om det här rör sig om ett judekristet inflytande som kommit på avvägar. Det utesluter inte att det kan vara fråga om gnostiker. I gnosticisms bisarra spekulationer vävdes det in en massa stoff från Gamla Testamentet.

Sådana fantastier tycks ha haft en god jordmån på Kreta. Kreterna ansågs ha svårt att hålla sig till sanningen. Paulus citerar en versrad (en hexameter) från en av deras stora skalder, Epimenides. Hans levnad låg långt tillbaka – lika långt som den Heliga Birgittas ligger från vår tid – och han åtnjöt stort anseende som undergörare och siare. Paulus kallar honom rentav för profet, kanske därför att kreterna såg på honom som judarna såg på sina stora profeter, eller kanske därför att Paulus menar att han verkligen talat som profet när han karakteriserade sina landsmän. Titus skall alltså veta, vad slags smörja man behöver för sådant läder. Han skall inte lägga fingrarna emellan. Men han skall inte heller släppa hoppet om att en och annan av de förvillade skall nyktra till och ge sanningen rätt.

Att ”allt är rent för de rena” är en sats som vi känner från Romarbrevet (14:14 och 20). Att Paulus framhåller den här tyder på att motståndarna förklarat somliga saker för orena, så som judarna gjorde med många slags mat och vissa gnostiker med allt sexualliv. För den som tror på Kristus och lever i gemenskap med honom är allt rent. Men ”allt som inte sker av tro, det är synd” (Rom 14:23). Och där tron finns, där märks det på gärningarna. Gnostikerna berömde sig av att ha en djupare gudskunskap än andra. Deras levnad visar att de ljuger, säger Paulus.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt
Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Brevet till Titus